

lesarabrøv

1. november orð endurskoðað

1. november skrivur Er-lendur Patursson: Suður-streymoyingar, tað var her tað byrjaði! Her hugs- ar hann um sjálvstýris- ræsluna. Hetta er bara ikki satt. Um vit eina løtu gloyma stríð Tróndar & Co. móti Imperialistinum Sigmundi, so vita vit, at sjálvstýrishugsjónin spiraði í Keypmannahavn, sum mæi vitandi ikki liggur í Suðurstreymoy.

3 dagar seinni verður hesin býur í 14. Septem- ber skýrður at vera »há- sæti satans«. Jú, mong vápni kunnu nýtast uppundir val. Í hesum há- sæti Satans, sum er í minsta lagi næststørsti býurin hjá Føroyingum hvat íbúgvartali viðvíkur — í hesum býi hevur eitt tað ríkasta mentanarlív føroyinga millum blómað, um tó við ávisum deyð- ligum millumbílium.

Í hesum »háseti Sat- ans« (enn í fylgt Jan- n Urðargrót í 14. Sept.) hava fólk, sum av eini ella aðrari orsök hava kent seg »óynskt« heima vegna tess at tey hava verið »óðrvísi«, funnið sær skýli og hampuligt liv. Psyko- logisk og social vandamál eksporterað.

Hesin býur hevur altíð tikið væl ímóti føroying- um, bæði arbeidsleysum og teim sum ongan góðan hava átt. Danir hava gildið undirvising, út- búgving og styrk at liva av til føroyskar studentar. Ikki kløvdi tveyoyra fáa føroyskir studentar frá almenna heima — hóast viðmerkingin »studentar- nir nassa uppá føroyska fiskimannin og arbeids- mannin« ikki er so sjál- samur at hoyra frá fiski- kongum sum vitja her í býnum. Allar aðrar tjóðir gera ta beinasomu og klóku iløgu at styðja ein politikk, sum vil hava ein so stóran part av fólkinum sum møguligt at fáa ein so góðan lærdóm sum mögu- ligt.

Her eru vit 100% eftir- bátur. Skuldi rætt verið rætt átti tað almenna at styðjað allar føroyingar sum hug hava at leita burtur í heimin at nema sær kunnleika, styrk til at liva av. Hetta roynir sjálvst ein lítill tjóð sum Ís- land at fremja. Og harav gerast islendingar meir heimsborgarar og tó heim- lands og mentaðir enn aðrar eins smáar tjóðir, sum meta iløgur til lær- dóm sum fjas.

Oftari og oftari hoyra vit frá vælgeðddum gross- istum, at føroyingar hava ikki »brúk fyri« fólk við lærdomi. Eftir hesi hugs- an varð óivað best fyri okkara tjóð, at fólk helt munn, gekk beint og gjørdi sum teim er sagt, og endiliga ikki lesa annað enn telefonbókina, kate- kismus og Dagblaðið. So høvdu vit eina effektivt tjóð. Nær venja vit okk- um við at meta mentanar- ligt virki sum framleið- andi — arbeidsmegi?

Og tað visir seg av und- arligum grundum, at meir ríkiðomi, vælferð pengar, bílar og tað sum búkurin kann fortera, floymir inn yvir okkum, minni meta vit mentan, lærdóm, heimspeki, tjak, og tað sum neyðugt er fyri at ein tjóð kann yvirleva anda- lliga. »Fiskimaðurin skal f. í. ikki gjalda fyri fjas, sum føroyingar ikki hava brúk fyri« hugsar nógv. Og tá so tað, sum búkurin kann fortera, kanska kem- ur í kreppu, so er alt í lagi

at doyggja andaliga við. Hetta hevur tjóð okkara upplivað okkurtíð í søg- uni. Meðan grannatjóð okkara hevur havt bók í hond hóast bert tarablað í munni, hava vit noyðst við tarablaðið og kanska etið bókurnar, um onkur hevur funnið uppá at skriva slíkt fjas her heimi. Her hevur »Hásæti Sat- ans« (enn ífylgt 14. Sept) ofta bjargað føroyskum andaligum livi.

Aftur til 14. Sept. hin 1. november. Har skrivur N. P. Danielsen, m.a. at »tað var kanska komið longur, um tjóðveldismenn ong- antið vóru farnir úr fólk- flokkinum«.

Hesin maður er upp- stillaður fyri tjóðveldis- flokkin. Eru tað fleiri, sum heldur ynskja at liggja undir hattinum hjá Óla Breckmann í hasum flokkinum? Óivað er onki teim ovboðið, um bert gelda nationalisman er nógv sterk. Eitt er at vilja tjóðveldi, men so má ein eisini vita, hvat ið skal fyllast í emballasjuna, tá hon er fingin til vega. Skulu tað vera fólkafloks- hugsjónir, so kunnu tjóð- veldismenn eiga seg.

Annars haldi eg, at Várharra hevur verið nógv blandaður inn í politikk í Føroyum. At sjálvst ein prestur skrivur, at vit »skylda Gudi« at fáa sjálvstýri, er eisini ovboðið, sjálvst fyri ein sjálv- stýrvstýrishugaðan.

Keypmannahavnarmaður

★★★★

Opíð bræv til harra lög- tingsformann Agnar Nielsen

Eftir sum leiðarar og greinar í Dimmalætting siga, meinar mangur sam- bandsmaður, at tað var sera galið, at neytini fóru avstað aftur.

Ti fari eg at spyrja tyg- um:

★★★★

Nær fáa vit fraktkoyring í norðaru helvt av Suðuroy?

Fyri hálvum øðrum ári síðani ella so, fór Strand- ferðslan undir tað frálíka tiltak at koyra frakt út á bygdirnar. Hetta tiltak fegnadist vit bygðafólk sjálvandi um, men tað kann ikki sigast annað enn, at vit, sum búgva á norðaru helvt av Suðuroy, eru hóm, tí enn hava vit ikki merkt nakað

til hetta framstigið. Tá farið varð undir koyringina í Suðuroynni ljóðaði, at sum ein roynd skuldi bert koyrast í sunn- aru helvt í fyrstani, men eftir eini tíð skuldi eisini verða koyrt í norðaru helvt. Tó er enn einki hent og vit mugu framvegis lata okkum noyða við ein- um fraktbili um vikuna.

At siga, at vit í norðaru helvt av Suðuroynni eru misnøgd, er óneyðugt. Eg fari at enda við at spyrja Strandferðsluna, nær hon fer at koma okk- um í Hvalba, Sandvík, ja, Tveyoyri við til góðar?

Misnøgdur
suðuroyingur

Vit gera lesarar okkara varugar við, at treytin fyri at fáa lesarabrøv upp- tikin undir hesum teiginum er, at blaðstjórnin veit, hvør hevur skrivað brøvini.

Hin friðarligi meiri- lutin og fólkaraðið

Í Dagblaðnum stóð fyri stuttum grein, undir yvir- skriftini »Hin friðarligi meirlutin busar ikki út við, hvat hann velur.« Her roynir blaðstjórnin at verja tey, sum tuga, ikki opna gákin um politikk, men hvørs fólkaraði er av- markað til tann krossin, sum tey fáa fjórða hvørt ár. Síðan er gákur aftur læstur.

Hetta er ódemokratisk læra. Í demokratiskum landi eiga fólk at stuðla undir at fólk tjakast, og ikki tuga. At fólk skriva, skeldast, og royna at fáa ávirkan á sín umheim, sitt arbeidspláss, sína bygd, osfr.

Hugsjónir Óla eru, at fólk, sum heldur munn, er

★★★★

Fríur abortur:

eitt sosialt og ikki moralskt mál

Hárin reisast á flestu fø- royngum, tá ein nevni- hetta hugtak. Hetta er eitt av teim fyrbrigdum, sum »gælder ikke for Færøerne«. Men takk — ger tað nú ikki tað?

Sjálvandi er abortur nakað tragiskt og nakað ein átti at sloppið undan, m.a. við stórra upplýsing um, hvussu ein kann verja seg móti at fáa barn, að- renn ein ynskir tað ella hevur møguleika til, at barnið fær ein sosialt for- svarligan uppvøkstur.

Sannleikin er tó tann, at fyri tey sosialt væl at sær komnu ER fríur abortur ein veruleiki. Um tú hevur ráð at fara til Bretlands ella Danmarkar ella að- rastaðni at fáa hesa viðgerð, so fært tú hana. »Gælder ikke for Færøerne« átti tí at verið: »gælder ikke for den fattige almuebefolkning på Færøerne«. Ríkar madammur fara fjeld- miklar út á ferð, og koma aftur uttan at nakar veit at tær hava fingið abort. Men arbeidsgentan á Ba- calao ella Harenga kann ikki koyra sær slíkt luks- us. So missir hon arbeidið.

Ti er fríur abortur í Fø- royum ikki ein spurningur um moral, men um pening og sosiala støðu. Sjálv- andi kann ein siga sum

tað mest demokratiska. Eg vil halda óvugt. Fólk eiga at stuðlast til at »busa út« við tí hann vel- ur, vit eiga at stuðla ein- um livligum orðaskifti um okkara samfelag, og koma burtur frá eini tíð, har ein »friðarligur meirluti« heldur sín munn og letur blaðstjórnarnar, grossist- arnar og peningamenninar ráða. Fólk eiga at tjakast opið á arbeidsplássum, á samkomum, eiga at finn- ast at, har okkurt er, sum tað ikki eiga at vera, hetta er satt fólkaraði.

Men eftir øllum at døma er tað ikki hetta, sum grossistaflokkurin vil. Av góðum grundum.

hippi

Torturur

Amnesty International fæst við at verja fólk móti torturi ymsastaðni í heim- inum. Gaman hevði verið til dømis at fingið at vita, hvat Amnesty Internati- onal hevur gjørt fyri ein hin mest ómenniskjaliga tor- turin, sum fram fer í dag — harafturat av einum mentaðum fólk, sum vit her heimi kenna okkum á- trúnaðarliga knýtt at.

Her hugs eg um vaml- isliga fyrbrigdið »um- skering«.

Hevur Amnesty gjørt nakað fyri at mótarbeida hesum óhugnaliga rituali?

Annars haldi eg, at Amnesty ofta er heldur partískt, og heldur seg til ávis lond. Aldri finst fel- agið at viðurskiftum í USA ella — hevur felags- skapurin funnist at lut- tuku CIA í mannakúgan kring heimin?

humanistur

★★★★

Liberalisma

Fyri umleið mánaði síðani hevði Dimmalætting grein um alt tað góða, sum »liberalisma« (samfelags- skipan, sum ikki er til í dag í vesturheiminum) hevur við sær.

Og nú knappliga skriv- ar blaðstjórnin undir navn- inum »n« grein um mann, sum djúpt er sokkin sosi- alt, sum blaðstjórnin kendi, ein veruligur »tárapers- arin«.

Men — tað er veruliga syndarligt, hvussu so- nevnd »liberalistisk« sam- felag loyva borgarum sin- um at farast. Í einum »li- beralistiskum« samfelagi er tað peningapossin sum ræður, hin sterki verður ríkur og onkur bukkar undir, gerst »sosialur tap- arin«.

Meðan í einum sosial- istiskum samfelagi — sum »n« ikki styðjar — har hevði góði vinur hansara ikki sokkið so djúpt bert tí at hann fekk sálarligar trupulleikar av at siggja konu sína í songini við einum manni.

Har hevði verið sosial trygd, sum hjálpt hevði manninum uppáftur á fót- ur, har hevði verið gildið til sálarfrøðingar, sosial- ráðgevarar og annað, sum liberalistarnir hata, tí slíkt framleiðir ikki pening til ognarharrar.

Har hevði vinur »n«s ikki endað í dikinum. Tý dikið er bert til so leingi »liberalisma« ella kapital- isma sleppur at ráða.

krippi

PS. Hvat við eini lög- tingslóg um at gera fyri- byrgjandi meðul so sum p- pillarar, pessarar, hýtur osfr. ókeypis, eins og alt medisín átti at verið? Og latið læknar givið fólk tað?

krippi